

DANSK ORNITOLOGISK FORENING

Nyt fra fugleværnsfonden

December 2003

FORMANDEN HAR ORDET

Vi har ikke købt nye områder i 2003. Vi har ikke skaffet flere parceller ved vore 18 fugleværnsområder rundt om i landet. Vi har heller ikke ligget på den lade side. Vi har faktisk sikret os vigtige arbejdsopgaver i de kommende 5 år. Med vort nye formidlingsprojekt, "Fugle for Folket", har vi med opbakning fra Aage V. Jensens Fonde, forpligtet os til at give endnu flere mennesker en endnu bedre fugle- og naturoplevelse. Denne forpligtelse påtager vi os gerne.

Vi har også færdiggjort et omfattende arbejde med at fastlægge Fugleværnsfondens strategier på så væsentlige områder som opkøb, pleje, formidling, overvågning etc. En af vore hovedmålsætninger i strategiplanen lyder: "Fugleværnsfonden skal være det gode eksempel. Erhvervelser, naturpleje, formidling, overvågning og indsamlinger skal have en sådan kvalitet, at fonden er blandt de bedst fungerende aktører på arealforvaltningsområdet." Sandelig en målsætning, der giver os noget at arbejde for. Dette arbejde påtager vi os gerne.

Dels fordi vi har stor opbakning fra mange trofaste fugle- og naturvenner. De mange frivillige, der yder en uvurderlig hjælp med arbejdsopgaver (optælling, naturpleje, formidling) på vore 18 reservater. De mange ven-

ner - fonde og legater, testatorer, bidragydere, DOF-medlemmer - der yder økonomisk støtte til vort arbejde med at forbedre fuglenes vilkår. Må jeg udtrykke en stor og varm tak til alle.

Dels fordi vi i Fugleværnsfonden føler et særligt ansvar for at skabe fristeder og gode vilkår for vor natur og vore fugle. Selv om der er restaureret og genskabt mange naturområder og åndehuller i landskabet gennem de sidste 10-15 år, er vi kun lige startet. Det vil kræve årtiers indsats at skabe et landskab præget af en naturlig mosaik med et stort og rigt naturindhold. Vi ved at et klart flertal i befolkningen støtter beskyttelsen af naturen og miljøet. Dette ønske er netop nu, når naturen er trængt, mere udtalt end tidligere. Som privat aktør har Fugleværnsfonden en vigtig rolle at spille.

Denne rolle påtager vi os gerne. Den vil vi gerne - med din støtte og opbakning - leve op til, for:

Fugleværnsfonden skal være det gode eksempel.

Martin Iversen

Formand for Fugleværnsfonden

FUGLEVÆRNSFONDEN UNDER DANSK ORNITOLOGISK FORENING

FUGLEVÆRNSFONDENS BESTYRELSE

- Formand: Martin Iversen; viceskoleinspektør
- Næstformand: Henning Nøhr; bistandskonsulent, cand. scient.
- Kasserer: S.A. Rasmussen; fhv. afd.leder
Torben Bøgeskov; naturvejleder
Henning Bach Christensen; direktør
Leif Clausen; modelsnedker
Birger Christensen; cand.jur.
- Christian Hjorth; skoleinspektør, formand for DOF
Eyvind Lyngsie Jakobsen; fuldmægtig, cand.jur.
Peter Friis Møller; forstkandidat, cand. silv.
- Lennart Ricard; advokat, cand.jur.
- Martin Kviesgaard; Erhvervs-kundecheff
= medlem af fondens forretningsudvalg

TILSYNSFØRENDE OG OPTJELLERE PÅ RESERVATERNE

AGERØ: Eyvind Lyngsie Jakobsen, Viborg
BØVLING KLIT: Jens O. Christensen, Kbh.
STUBBE SØ: Peter Lange og lokal arbejdsgruppe
STORMENGENE: Thor Bue Hansen og Kurt Bredal Christensen
SØLSTED MOSE: Martin Iversen, Peter Kjær-Hansen og Niels Vedel, Tønder
SØGÅRD MOSE: Egon Iversen, Sydals
BØJDEN NØR: Per Bak, Fåborg og lokal arbejdsgruppe
ROHOLM: Kurt Due Johansen, Odense
TRYGGELEV NØR: Erik Larsen, Svendborg og lokal arbejdsgruppe
GULSTAV MOSE: Søren Bøgelund, Langeland
NAKSKOV INDREFIJORD: Michael Thelander, Nakskov
SAKSFIJED/HYLLEKROG: Leif Clausen, Nykøbing F., Uffe B. Nielsen, Maribo, Rasmus Romme, Holeby samt lokal arbejdsgruppe

BARUP SØ: Leif Jakobsen, Nr. Alslev, og lokal arbejdsgruppe
NYVORD: Tommy Kort og lokal arbejdsgruppe samt Nils Aarsøe, Jan Blichert-Hansen, Ole Lund Jensen, Jan Jespersen, Jannik Hansen og Søren F. Hansen
ÆGHOLM: Per Schiermacher Hansen
RAVNSTRUP SØ: Lokal arbejdsgruppe v. Henrik Moberg, Fensmark
GUNDSØMAGLE SØ: Lokal arbejdsgruppe v. Arne Laursen, Veddelev
VASERNE: Lokal arbejdsgruppe

Fugleværnsfondens sekretariat
Daglig leder: Elise Frydensberg
Biologisk medarbejder: Søren Ferdinand Hansen
Naturvejleder: Allan Gudio Nielsen
Kontormedhjælper: Jørgen Wikkelsø

Fugleværnsfonden
Dansk Ornitologisk Forening
Vesterbrogade 138 - 140
1620 København V
Tlf.: 33 31 44 04
Fax: 33 31 24 35
e-mail: fv@doef.dk
www.doef.dk

Støttebidrag: GiroBank 509-4232
Redaktion og tekst: Martin Iversen (ansvh.), Elise Frydensberg, Søren F. Hansen, S.A. Rasmussen, Allan Gudio Nielsen og Jørgen Wikkelsø
Vignetter: Carl Chr. Tofte og Jens Overgaard Christensen (forside og bagside)
DOF/Fugleværnsfonden, november 2003.

ÅRSBERETNING FOR 2003

Anders Jørgensen

ÅR 2003 HAR PÅ ALLE MÅDER VÆRET POSITIVT OG UDVIKLENDE FOR FUGLEVÆRNSFONDEN.

Takket være en generøs millionbevilling fra Aage V. Jensens Fonde til "Projekt Fugle for Folket" har vi fået mulighed for at åbne vores fugleværnsområder for et bredere publikum. Børnefamilier med klapvogn, gangbesværede samt kørestolsbrugere får gennem opførelsen af nye publikumsfaciliteter bedre muligheder for gode natur- og fugleoplevelser i Fugleværnsfondens små oaser. Projekt Fugle for Folket, der løber over 5 år, vil sætte sine spor i Fugleværnsfondens større reservater i form af nye fugletårne og udsigtsplatforme, gangbroer gennem rørskoven, nye skilte og plancher samt bedre adgangs- og opholdsmuligheder. Det er blot nogle af de mange planer, vi har. Vi er dybt taknemmelige for denne fornemme donation og glæder os til at gennemføre de mange aktiviteter i de kommende år.

I det forløbne år har vi styrket indsatsen for at synliggøre Fugleværnsfonden. Sammen med DOF har vi deltaget i "Stæreekspressen" og "Stærways to Heaven" - to arrangementer, hvor flere hundrede mennesker i bus og tog kørte fra København til Sønderjylland for at se "sort sol" ved stærenes overnatningspladser i Tøndermarsken.

Også vores hjemmeside har fået et løft. Eksempelvis kan man nu betale støttebeløb til Fugleværnsfonden ad denne vej.

I årets løb er der udført mange former for naturpleje i fugleværnsområderne i både større og mindre målestok. Man kan læse mere om dette vigtige arbejde på de

følgende sider i dette årshæfte. Nævnes skal blot, at det treårige "Projekt Stor Kobbersnepe" på Nyord, som afsluttes dette år, har været en stor succes. Private fonde har givet over 1/2 million kroner til projektet, og der er gennemført en lang række forbedringer af afgræsningen på engene, forbedringer der har været til gavn for såvel de store kobbersnepper som for de øvrige engfugle på Nyord.

Og arbejdet for engens fugle fortsætter. Vi har sammen med DOF, i to numre af Fugle og Natur, indsamlet penge til "Projekt Engfugle". Disse midler vil blive brugt til naturpleje i de øvrige reservater, så de sårbare engfugle får de bedst mulige levevilkår.

I 2003 blev Fugleværnsfondens strategier for årene 2003 - 2007 vedtaget af bestyrelsen. Disse strategier vil blive et vigtigt værktøj i den langsigtede styring og planlægning af fondens aktiviteter i de kommende år.

Helt afgørende for at disse aktiviteter kan realiseres, er den store støtte og udbredte velvilje Fugleværnsfonden møder, såvel hos private fonde og myndigheder som blandt DOFs medlemmer og andre naturinteresserede. Disse små og store bidrag - samt en uvurderlig støtte i form af frivilligt arbejde - er alt sammen med til at bevare, beskytte og forbedre den natur, som Fugleværnsfonden har påtaget sig et ansvar for.

Naturen og fuglene er trængte og har brug for al den hjælp, de kan få.

Tak fordi du har givet dem en hånd!

ÅRETS GANG PÅ FUGLEVÆRNSOMRÅDERNE

BJØRNEBANDEN I ARBEJDE I VASERNE

Bjørnebanden i Vaserne har haft en travl sæson. Godt hjulpet af de græssende får er det i år lykkedes for en lille håndfuld ihærdige mennesker fra den lokale arbejdsgruppe at hindre kæmpe-bjørnekloen i at sætte frø i Fugleværnsfondens del af Vaserne ved Furesøen. Kæmpebjørnekloen, som stammer fra Kaukasus, er uønsket i den danske natur, da den skygger de andre planter væk.

Vi har i den forløbne sæson med støtte fra amtet fået indhegnet yderligere et område, så køer og får kan afgræsse et større areal og dermed være med til at holde kæmpebjørnekloen i ave. På opfordring af Fugleværnsfondens har amtet ligeledes ryddet en mindre granbeplantning, og det er meningen, at der med tiden skal skabes et lille overdrevslandskab på arealet i stedet for.

Vaserne er Fugleværnsfondens mest bynære reservat, og mange mennesker besøger dagligt området. Den lokale arbejdsgruppe har udført et stort stykke arbejde med at vedligeholde den flotte pavillon, ligesom de har bistået Fugleværnsfondens naturvejleder med de mange guidede ture og arrangementer i Vaserne. I alt 395 deltagere har været med på en eller flere af disse ture, og omkring 400 skoleelever har haft glæde af økobasen med dens spændende feltudstyr i det forløbne år.

Fødselsdagsfest i Vaserne. Foto: Niels Henrik Kristiansen

NYE ØER I GUNDSØMAGLE SØ

Midt i marts 2003 dukkede tre nye øer - kaldet Bents øer - op i Gundsømagle Sø! Den ene måler 2x4 meter og de to andre 2x2 meter, og de kan alle beskues fra det vestlige fugletårn. Øerne er bygget af den lokale arbejdsgruppe inspireret af nogle svenske forsøg med redeplatforme til måger og terner. De består af en træramme med flamingo i bunden og græstørv øverst, og hele herligheden er tøjret til søbunden med en betonklods. Endnu har ingen måger eller terner benyttet sig af boligtilbuddet, men grågås, gråand og skarv har aflagt besøg, så vi afventer spændt den kommende sæson.

Ved det vestlige fugletårn har arbejdsgruppen haft travlt med at slå engstykket ved tårnet og etablere en flot trampesti gennem pilekrattet. Det er tanken at denne sti, som en del af Projekt Fugle for Folket, senere skal forbindes med en gangbro gennem rørskovens.

Ved søbredden har Fugleværnsfondens en lille jolle liggende, som blandt andet benyttes af arbejdsgruppen til måling af sigtdybden i vandet. I juli måned viste det sig, at jollen også blev benyttet af andre og særdeles uønskede gæster, idet en minkfamilie havde fundet husly under den. Minken tager både æg og fugleunger i stort antal, og et medlem af arbejdsgruppen opsatte derfor en minkfælde, hvori først en hun- og senere en hanmink blev fanget og aflivet. Vildtlevende mink er desværre et stigende problem i mange fugleværnsområder, blandt andet ses mink hyppigt i Vaserne og ved Ravnstrup Sø.

FLERE FRØER OG PLANTER VED RAVNSTRUP SØ

Ved Ravnstrup Sø på Sydsjælland sker hele tiden små forbedringer på engen og i rørskovens til glæde for planter, fugle og andre dyr. En bevilling fra Suså Kommunes Agenda 21-pulje har givet mulighed for at udvide græs-

Én af Ravnstrups mange brune frøer. Foto: Peter Vadum

ningsfolden et pænt stykke mod øst, og dette skaber forbedrede betingelser for afgræsningen.

Arbejdsgruppen har fortsat arbejdet med at etablere "frølommer" i rørskoven, små åbne områder, hvor frøer og tudser med stor forkærlighed lægger deres ægklumper, og hvor haletudserne er beskyttet mod søens fisk. Engen er blevet slået med le, og flere fine engplanter er dukket op, bl.a. blågrå siv. Arbejdsgruppen har desuden i smukt samarbejde med de fem får, som på andet år græsser i den nordligste del af fugleværnsområdet, sørget for, at kæmpebjørnekloen er så godt som udryddet ved Ravnstrup Sø.

STORE FORANDRINGER VED BARUP SØ

Det er blevet en helt ny oplevelse at stå i fugletårnet ved Barup Sø. Takket være indkomne midler til Projekt Engfugle kunne vi i september måned lade Hedeselskabet, med hjælp fra den lokale arbejdsgruppe, foretage en omfattende rydning af træer og buske vest for fugletårnet. Man har nu den smukkeste udsigt over nogle engaraler, som før var skjult bag træer og krat, og det er planen at lade mest muligt af det nyfældede område afgræsse, så engen når næsten hen til tårnet. En afgræsning har, ud over

"Elle-krigen" er udbrudt i Barup Sø. Foto: Søren Sørensen

at hindre tilgroning af træer og buske, yderligere den fordel, at kreaturerne gerne æder de kæmpebjørneklo, der også ved Barup Sø er et problem. Vi håber så, at rørdrum og måske plettet rørvagtel med tiden vil kunne opleves på de nye enge i fugleværnsområdet.

Den lokale arbejdsgruppe har med stor ihærdighed i det forløbne år udfyldt rollerne som rørhøstere, savførere og brandmænd, og det er lykkedes at få fældet og afbrændt et stort stykke af det barupske krat i vinterens løb. Denne kratrydning, kombineret med høst af rør helt ned til søen, har skabt et område med lavt vand mellem sø og eng. Denne sjapvandszone burde tiltale grågæssene, som ellers ikke yngler i reservatet, og spændingen var da også stor, da adskillige par gæs var i området midt i marts. Desværre forsvandt de alle igen, men måske endnu en rørhøst i den kommende vinter kan få dem overbevist om, at Barup Sø er et dejligt fugleværnsområde - også for gæs!

PROJEKT STOR KOBBERSNEPPE PÅ NYORD ENGE

De mange fondsbidrag til Projekt Stor Kobbersnepe på Nyord Enge har gjort det muligt også i denne sæson at gennemføre en lang række vigtige forbedringer på enge-

ÅRETS GANG PÅ FUGLEVÆRNSOMRÅDERNE

Hyllekrog før - og nu. Kort Søren Ferdinand Hansen

En ny ø i Fyrsøen. Foto: J.K.O. Jakobsen

ne. Bredholm, som er det yderst beliggende engareal mod nordøst, er for første gang i mange år kommet under hegn og bliver nu afgræsset af kreaturer. Man kan allerede nu se, hvordan grønsværen er ved at ændre sig i en mere fuglevenlig retning. I juli måned i år blev der høstet hør på omkring 100 hektar, hvilket er det største høslæt på Nyord de sidste 25 år. Høslættet er med til at holde græsset lavt og tiltrækkende for de mange ynglende viber, rødben og andre vadefugle.

Af hensyn til vadefuglenes ynglesucces har vi begrænset kragernes udkigsposter, ved at styne en række høje popler langs skellet på både syd- og nordengen. Den lokale arbejdsgruppe kan se frem til en større arbejdsopgave med at afbrænde de mange kvasbunker i den kommende vinter. Nogle nye plancher, som i tekst og billeder fortæller om naturplejen på engene, er opsat ved og i fugletårnet, så de mange besøgende, ud over at kigge på fugle, får forståelse for, hvordan strandengene på Nyord beskyttes og bevares.

MANGE AKTIVITETER VED SAKSFJED/HYLLEKROG

År for år bliver den lille hytte, Ninas Hus, på Hyllekrog et mere og mere komfortabelt sted at opholde sig. Elektricitet og vand er der ikke, men arbejdsgruppen har efterhånden udskiftet og repareret det meste af huset: Termovinduer er isat, mure er opbygget på ny, dræn er etableret rundt om huset, gulve og tag er repareret og senest er nu køkkenet sat i stand. Det er et besværligt arbejde gruppen udfører, for alle materialer skal bæres eller køres med firhjulstrækker eller traktor de 3 1/2 km ud til huset, og ejeren af de flotte Hereford kreaturer på Hyllekrog har gennem årene hjulpet gruppen med at køre mange læs til og fra hytten.

Arbejdsgruppen har også fortsat det kæmpe store rydningsarbejde i Saksfjed Inddæmning, hvor i alt 7 hektar værdiløs hvidelleskov er ryddet. Om vinteren sørger flere hundrede får for at æde rod- og stødskud, så arealet ikke gror til igen. Også i det lollandske fugleværnsområde er der dukket et par nye øer op efter samme model som ved Gundsømagle Sø. En flydende ø er anbragt i søen syd for pumpestationen, og en anden i Fyrsøen ved fyret på Hyllekrog. Foreløbig har en del fugle brugt øerne som hvilepladser, men endnu har ingen benyttet dem som yngleplads.

*Erik og Allan i gang
med at opsætte
Skægmejsereder
Foto: Allan Østergård*

Hyllekrog er på mange måder et levende reservat. Spidsen af Hyllekrog er en såkaldt krumodde, hvor der hvert år aflejres store mængder af sand. Men at selve spidsen på kun 8 år er vokset med 160 meter og med et areal på 2,2 hektar er alligevel overraskende. En travetur på Hyllekrog er således en vandring i ægte vild og utæt natur.

NYE FRØER VED GULSTAV MOSE

Ved Gulstav Mose er der endnu en gang blevet ryddet pilekrat, både for at lette kreaturerne færdsel i området og for at hindre tilgroning.

Som en del af Projekt Engfugle er et område af rørskov, der var ved at brede sig ud over engen med de mange orkideer, blevet høstet af den langlandske arbejdsgruppe.

Om foråret kan man fra fugletårnet høre den helt specielle lyd af klokkefrøer fra et vandhul nord for tårnet. Fyns Amt udsatte for tre år siden yngel af klokkefrøer i forskellige vandhuller på Sydlangeland, og der er nu en pæn bestand af dem i det omtalte vandhul. Så vidt vides, er der endnu ikke observeret klokkefrøer i Fugleværnsfondens ejendom.

*Poul lufter Ferrarien i Gulstav Mose.
Foto: Allan Gudio Nielsen*

TYVFISKERI I TRYGGELEV NOR

Der har gennem mange år været problemer med et ret omfattende tyvfiskeri i Tryggelev Nor, hvor to lokale mænd har fanget store mængder ål i udsatte ruser. Hidtil har vi anmeldt ulovlighederne til Fiskeriinspektoratet, som så har konfiskeret ruserne, men tyvfiskeriet fortsatte. Takket være nogle kvikke fuglekiggere er det nu lykkedes at få identificeret de to personer, og sagen er overgivet til politiet. Vi håber, at vi på denne måde har fået stoppet det ulovlige fiskeri, så fuglene fremover kan få fred i området.

Arbejdsgruppen på Langeland er nu blevet motoriseret. Støttebidrag fra Projekt Engfugle gav mulighed for at indkøbe en såkaldt fingerklipper af mærket Ferrari, som med en stærk mand m/k ved håndtagene kan høste græs og ikke mindst tagrør. Til fingerklipperen hører også et modul, som kan flishugge grene af de ryddede træer og buske. Vi forventer at få meget glæde af denne maskine både ved Tryggelev Nor og i Gulstav Mose.

Også i Tryggelev Nor forsøger arbejdsgruppen at tiltrække visse fugle ved at tilbyde dem passende alternative boliger. På baggrund af engelske erfaringer har gruppen fremstillet 5 kunstige reder til skægmejsere og opsat dem på udvalgte steder i rørskov, så de kan ses af de besøgende i fugleværnsområdet. Man kan læse mere om dette i Fugle og Natur nr. 4/2003.

Arbejdsdag i Gulstav Mose. Foto: Allan Gudio Nielsen

ÅRETS GANG PÅ FUGLEVÆRNSOMRÅDERNE

NY ARBEJDSGRUPPE VED BØJDEN NOR

I mange år har nogle ganske få personer foretaget den nødvendige naturpleje ved Bøjden Nor. Da en plejeplan for området lå færdig sidste år, stod det klart, at der var brug for flere hænder til at løfte de nye opgaver i fugleværnsområdet. I august blev der derfor indkaldt til et stiftende møde i den nye arbejdsgruppe, og 15 engagerede personer mødte op. Gruppen har allerede holdt sin første arbejdsdag, hvilket har resulteret i, at plankeværket ud til observationsskjulet blev repareret, og skjulet fik en overhaling. I løbet af de kommende måneder skal en del af krattet ud mod strandengen i norets sydøstlige del ryddes, så den fine overdrevsflora, med bl.a. orkideen tyndakset gøgeurt, bevares. Vi glæder os til det fremtidige samarbejde med den lokale arbejdsgruppe ved Bøjden Nor.

Noret fik i øvrigt besøg af en sjælden gæst et par uger i august, idet en damklire holdt til i fugleværnsområdet.

NY GRÆSNING I SØGÅRD MOSE

Søgård Mose har ændret karakter i løbet af de senere år. Siden 1999, hvor den store orkan væltede en større tilplantning med contorta-fyr, har vi arbejdet på at få etableret afgræsning i dette område. I sommeren 2003 lykkedes dette, og gode naboers kreaturer er nu ved at genskabe to engarealer umiddelbart ud til mosefladen.

Dette gør det til en ny oplevelse at komme på besøg i Søgaard Mose. De græssende dyr giver liv i området, som fremstår mere åbent og imødekommende nu. Græsningen er med til at bevare lyngen på den lille hede og sikrer en åben overgangszonzone ud til vandet til glæde for den spidssnude frø og dobbeltbekkasinen. Et godt sted at nyde madpakken på en tur til et stykke ægte, vild sønderjysk natur.

SØLSTED MOSE - ET BESØG VÆRD

Fugleværnsfonden håber stadig at kunne igangsætte et større naturplejeprojekt i Sølsted Mose. Målet er at genskabe området som hedemose for tinksmiden, dobbeltbekkasinen, mosehornuglen og hedehøgen. En undersøgelse har dog afsløret, at vandstanden skal hæves ca. 75 cm, for at hedemosen har en fremtid. Først skal det nøje beskrives, hvad en sådan vandstandshævning betyder for mosens naboer. Fugleværnsfonden afventer i øjeblikket hjælp fra Sønderjylland Amt til at gennemføre en sådan undersøgelse.

En lokal entreprenør har i år ryddet en del krat i den centrale del af mosen, og også stierne er blevet gjort mere fremkommelige ved en rydning. Besøgende kan således nyde områdets specielle fugleliv tilknyttet buske og træer i en tilgroet hedemose, hvor arter som fyrremejse, pungmejse og nattergal yngler i pæne tal.

SJÆLDNE PLANTER PÅ STORMENGENE

I efteråret 2003 færdiggjorde Hedeselskabet en plejeplan for det 35 hektar store fugleværnsområde på Rømø. Dette er nummer 9 i rækken af plejeplaner for Fugleværnsfondens reservater, og målet er, at der med tiden skal foreligge en sådan målrettet og langsigtet plan for naturplejen for alle fugleværnsområder. En meget grundig planteundersøgelse udført af en biologistuderende indgår som en del af grundlaget for plejeplanen. Samme planteundersøgelse åbenbarede også, at både den smukke klokkeensian og en pæn bestand af den meget sjældne klitstar vokser på Stormengene.

HYTTELAUG VED STUBBE SØ

I samarbejde med DOF-Århus er der formelt blevet dannet et såkaldt hyttelaug omkring det lille hus på Fugleværnsfondens ejendom ved Stubbe Sø. Hyttelaugets står for den løbende vedligeholdelse af huset, og ved at leje huset ud til DOF-medlemmer er det håbet, at omkostningerne til huset kan dækkes. Oplysninger om udlejning af hytten findes på Fugleværnsfondens hjemmeside om Stubbe Sø. De fleste medlemmer af hyttelaugets er også medlemmer af den lokale, frivillige arbejdsgruppe, som allerede nu har udført mange forbedringer i fugleværnsområdet.

Et professionelt firma har tyndet ud i skovfyrrerne på 3 hektar skov, så en mere varieret underskov kan vokse frem. Arbejdsgruppen har ryddet en del buske og træer på skrænten ned til søen, så denne meget spændende og insektrige del af reservatet bevares som tørt overdrev. Arbejdsgruppen har også fundet frem til forløbet af en meget flot og oplevelsesrig trampesti, som senere skal etableres gennem de forskellige naturtyper i området.

En gang om året afholdes et fælles træf for alle medlemmer af Fugleværnsfondens frivillige arbejdsgrupper, som her har mulighed for at mødes og udveksle erfaringer. Årets fællestræf blev afholdt ved Stubbe Sø, hvor arbejds-

gruppen på fornemmeste vis havde sørget for mad og drikke samt stod for rundvisningen i reservatet i et dejligt sensommervejr.

GÆSSENE PÅ AGERØ

Fugleværnsfondens nordligste reservat ligger på Agerø i Limfjorden. Fra det lille velpassede observationsskjul kan man hvert forår nyde synet af de lysbugede knortegæs, der har travlt med at fylde fedtdepoterne op før den lange tur til ynglepladserne ved Svalbard og Nordøst Grønland. Der har i 2003 tilsyneladende været væsentlig færre knortegæs, end der har været i de foregående mange år. Det skyldes næppe, at der er blevet færre gæs, men snarere, at gæssene også fouragerer og overnatter andre steder. Det ser dog ud til, at sidste station før afrejsen til det høje nord stadig er Agerø, idet ca. 4000 gæs gik til overnatning i fugleværnsområdet den 26. maj, hvorefter de alle den efterfølgende dag trak mod nord.

Beplantningen langs det plankeværk, der skjuler publikum på vej til skjulet for fuglene, har efterhånden nået en højde, der skjuler plankeværket helt. Dermed har mange års ihærdigt arbejde med at passe og pleje buske og træer, udført af vores frivillige hjælpere, båret frugt.

PIFT OG PUST I TRYGGELEV NOR

De tre fokusarter i Tryggelev Nor genopretningsprojektet: Rørhøg, rørdrum og plettet rørvagtel var alle på plads i reservatet i 2003.

Igennem juni måned kunne man ved nattetide høre 2 plettede rørvagtelers eksotiske pift fra overgangszonen mellem rørskov og eng. Tidligere på foråret hørtes rørdrummens dybe pust fra rørskoven. I de næste år vil naturen i Tryggelev Nor opleve et generelt løft når projektet, der vil forbedre miljøtilstanden i noret, gradvis sættes i værk. Det vil forhåbentlig betyde flere piftende rørvagtel i sommernatten.

FUGLEVÆRNSFONDENS FUGLE PÅ NETTET

På Fugleværnsfondens hjemmeside kan man ved at gå ind på reservaternes hjemmeside se de seneste 10 dages observationer fra reservatet. Det er oplysninger fra Dansk Ornitologisk Forenings fugledatabase (www.dofbasen.dk), hvor der dagligt indtastes næsten tusind fugleobservationer. Der skal derfor lyde en opfordring til at indtaste observationer fra reservaterne i DOFbasen, så andre måske også kan nå at få glæden af en god fugleoplevelse. Oplysningerne kan endvidere vise sig at være vigtige i forbindelse med planlægning af naturpleje i reservaterne.

	Agerø*	Bøvling Klit	Stubbe Sø	Stormenge	Sølsted Mose	Søgård Mose	Bøjden Nor	Tryggelev Nor	Gulstav Mose	Nakskov Indrefjord	Saxfjed/ Hyllekrog	Barup Sø	Nyord	Ægholm	Ravnstrup Sø	Gundsømagle Sø	Vaserne
Skarv														330			
Fiskehejre									1								
Rørdrum								1	2								
Toppet lappedykker			0-2						1	20-25	1				1	1	
Gråstrubet lappedykker									4		9	2			3		
Lille lappedykker					4-6	2	1	31	4	2	2						
Grågåås		1			1-2			20	6-7						3	6	1
Knopsvane					1		3	8		8				33			
Gravand		0-2	2		1-22		1	7	1	1	5		>1				
Gråand		2	1-2		6-10	4-6	10	44	6-8	10-15	20	3	60	1	2-3	1	3
Krikand					2-3												
<i>Atlingand</i>								7	1	2-3	3		2				
<i>Spidsand</i>													2				
Knarand								18	1	3-4	10		3				
Skeand								15		3-4	8		7				
Troldand						2	1	1	1	5-7	1		1				
Taffeland								5	5-6	3-4							
Ederfugl								8			43		9	91			
Toppet skallesluger								1			4		4				
Musvåge					1						1						
Rørhøg								1	1	2		1-2			1		
Lærkefalk									0-1								
Tårnfalk					1						1	1					
Spurvehøg								1									
Duehøg					1												
Plettet Rørvagtel								2									
Vandrikse					8-12		1	8	8	>1	>1	10			5	1	1
Grønbenet rørhøne			0-1		1-2			9	7-9	5-10	>1	3			5-6		
Blishøne			4		10	3	5	62	11	30-35	19	8-10	>1		4-5	2	1
Strandskade		1-2		6			1	6	1		12		55				
Stor præstekrave							2	5	1		9		3				
Vibe		6-8		3	2-3		1	24	3		23	0-3	81				
Klyde		4									2						
Rødben		5		31			3	6	1		17		116				
<i>Tinksmed</i>					0-1												
Stor kobbersneppe													12				
Dobbeltbekkasin				1	>6	2			1		1						
Skovsneppe			0-1								>1	0-1			0-1		
Hættemåge											4						
Stormmåge													5				
Sølvmåge														96			
Svartbag														4			
Havterne													5				
Natugle											1	1				1	
Skovhornugle			0-1														
Huldue								1									
<i>Lille flagspætte</i>												1					
<i>Fyrremejse</i>					4-5	1											
<i>Pungmejse</i>					5-7												
Rødrygget tornskade			2-3		>2			2	3		3						
<i>Karmindompap</i>									1								

Arter i kursiv = en rødlistet art
Der foreligger ingen ynglefugletal for Agerø 2003

KRYB OG KRAVL PÅ HYLLEKROG

Blandt ornitologer har Hyllekrog længe været kendt for sit flotte efterårstræk af især rovfugle, og blandt botanikere for sin spændende flora. Også entomologer, altså folk som interesserer sig for insekter, har fået øje på Fugleværnsfondens Østersøperle. Hyllekrogs specielle natur byder nemlig på mange spændende insektoplevelser. Her et par smagsprøver på, hvad man kan opleve på en vandretur, en varm og solrig dag i august.

Cikadegræshoppe. Foto: Allan Gudio Nielsen

Tuer fra den gule engmyre - Nyord Enge. Foto: Søren Ferdinand Hansen

CIKADESANG PÅ HYLLEKROG

På Hyllekrog lever en af vores smukkeste og mest sjældne løvgræshopper, cikadegræshoppen. Indtil for nylig kendte man kun til tre danske ynglelokaliteter, men i sommeren 2001 kom en ny lokalitet på Danmarks-kortet: Området omkring Ninas Hus - Fugleværnsfondens lille hytte på Hyllekrog. Det var første gang i over 100 år man havde hørt cikadegræshoppens karakteristiske cikade-lignende sang på Lolland. Siden hen er bestanden vokset og på varme og solrige dage høres græshoppens svirrende sang næsten overalt på Saksfjed/Hyllekrog. Undertiden kan man blive helt nervøs for om man pludselig skulle have fået tinitus! Selvom cikadegræshopperne nu er almindelig på tangen, er de ikke lette at få at se. Cikadegræshopperne synger oppe i vegetationen og forstyrres de stopper de sangen og kravler hurtigt væk.

SLAVEARBEJDE PÅ HYLLEKROG

Og her taler vi ikke om vores kære lokale arbejdsgruppe! Spredt over engene på Saksfjed og Hyllekrog hæver 20-40 cm høje tuer sig over de ellers flade eng. Ofte er tuerne spraglet beklædt med blomster som f.eks. engelsk-græs og alm. røllike. Tuerne tilhører den gule engmyre. Engmyren hører til en af de myrearter som er "gået under jorden". Kun én gang om året, ofte i august måned, kan man være heldig at se en engmyre. Da kommer de nye dronninger og droner til overfladen for at parre sig og starte nye samfund. Engmyrerne graver omfattende underjordiske gangsystemer og holder bladlus som en slags "husdyr". Bladlusene udskiller en sød saft, honningdug, som er myrernes vigtigste fødekilde. Myrerne henter bladlusene til deres tuer, hvor de ligesom landmanden hele tiden sørger for at flytte bladlusene til egnede "græsgange", hvilket vil sige områder med masser af planterødder hvor bladlusene kan suge saft. Fra tid til anden "slagter" myrene nogle af bladlusene til myrelarverne, da disse kræver en god og proteinrig kost.

Admiral. Foto: Allan Gudio Nielsen

LYKKENS PAMFILIUS OG DEN SMUKKE VANESSA

Okkergul randøje er Hyllekrogs karaktersommerfugl. Overalt ser man den lille sommerfugl, som på latinsk hedder *Coenonympha pamphilus* - hvilket betyder noget i retningen af "alles kæledægge". En anden sommerfugl med et meget smukt latinsk navn er admiralen. På latinsk hedder den *Vanessa atalanta* - smukkere kan det næsten ikke være. Admiralen kan i august og september undertiden tælles i hundredvis i den lille lund ved fyrtårnet. Her flagrer de rundt og slikker saft fra poppeltræerne. Saften er vigtig for admiralen. Ligesom de mange vadefugle, der i samme tidsrum opholder sig på Hyllekrog, har admiralen brug for brændstof til den lange rejse sydover - muligvis en rejse på 2000 km.! Sukkerstofferne i saften fra poplerne omdannes til fedt som igen omdannes til flyveenergi under selve rejsen sydpå. Hvor mange admiraler, der når sydens sol ved man ikke, men sikkert kun en brøkdel. En del ender i kløerne på lærkefalk. Ved Brunddragene for foden af Hyllekrog, har man således flere gange observeret lærkefalk, der i september, når admiralen trækker ud fra kysten, systematisk afpatruljere området på jagt efter smældede admiraler. Falkene griber elegant admiralerne i luften, river vingerne af dem og fortærer kroppen. Det tager kun få sekunder - sommerfuglevingerne når ikke jorden, før den næste admiral er snuppet...

HVEPSEEDDERKOPPER SØGES!

Til slut en lille efterlysning. På Fugleværnsfondens reservater savner vi den smukke hvepseedderkop. Arten kom til Danmark for kun 10 år siden, men er nu udbredt over det meste af landet - flere steder tæt ved vores reservater. Det kan således næppe vare længe før den dukker op på Saksfjed eller Hyllekrog. Eller måske ved Stubbe Sø, eller et helt tredje reservat? Hvepseedderkoppen er let at kende. Den ligner en hveps med meget lange ben! Hvis du opdager en, eller finder andre spændende insekter på vores reservater, så lad os det vide!

Hvepseedderkop. Foto: Gunnar Knudsen

FUGLEVÆRNSFONDENS HØENGE - LIV TIL FUGLE, FOLK OG FÆ

Høstakke Litauen 2002. Foto: Søren Ferdinand Hansen

Det er højsommer ved Ravnstrup Sø. Et par svedige rygge arbejder sig mekanisk ned over engen. Nogle arbejder med le, mens andre river græs sammen og trækker det hen til noget, der i løbet af dagen efterhånden bliver til smukke høstakke. Det er Fugleværnsfondens frivillige arbejdsgruppe, der er på arbejde i naturens tjeneste.

Ved Ravnstrup Sø såvel som ved flere andre af Fugleværnsfondens reservater plejes reservaterne med slåning af vegetationen (høslæt). En ældgammel driftsform, som fuglene og floraen sætter stor pris på.

NYORD - VADEFUGLENES LAND

På Nyord er plejen af engene tilpasset vadefuglene, men her er forholdene så store, at traktorer, slåmaskiner og balpressere må tage over. Ikke før midt i juli slås de yderste enge, hvorpå høet presses i rundballer og køres væk. Høet bruges om vinteren til foder for landmandens kødkvæg, der sætter stor pris på Nyord-høet, som nok giver dem minder om sommerens græsgange. I 2003 blev der slået godt 100 ha. på Nyord. Den store kobbersneppe og brus-hanen er tæt knyttet til hødriften, fordi de kan bruge de lidt mere langhårede hømråder til at skjule ungerne i. Efter slåningen tiltrækker engene store mængder vadefugle på vej sydpå. Regnsøver og hjejler optræder i store flokke, men også grågæs og stære nyder godt af høengenes tilbud om frisk græs og mange insekter.

Høet tørres på hæs ved Gundsømagle Sø.
Foto: Søren Ferdinand Hansen

HØSTAKKE = FODER TIL NATURPLEJERE

Ved Ravnstrup Sø har Fugleværnsfondens i et par år haft en flok får gående. De hjælper arbejdsgruppen med at bekæmpe bjørnekloen - og de gør det godt.

Men om vinteren er der ikke mad nok til fårene. Derfor opstod ideen med at omdanne nogle tilgroede områder til høenge på den gammeldags facon.

På en varm sommerdag blev engen slået med le og høet hængt til tørre på hørytter. Engene blev flotte og høstakkene var med til at skabe et billede af et landskab fra H.C.Andersens tid. I løbet af vinteren fodres fårene med sommerens høhøst.

DUFTENDE ENGE VED GUNDSØMAGLE SØ

Efter i et par vintre at have ryddet krat ved Gundsømagle Sø opstod der også her en mulighed for at genskabe et lille stykke af de udstrakte enge, der engang omkransede søen. Dengang var Gundsømagle Sø Sjællands bedste storkeområde. Siden har dræning, forurening og opdyrkning ødelagt storkens landskab. En formiddag i slutningen af juni gik den frivillige arbejdsgruppe i gang med leer og river, og græsset blev hurtigt hængt til tørre på det opsatte hæs, som man kender fra Sverige og Norge. Fra høet bredte der sig en ganske særlig duft. En nærmere undersøgelse afslørede, at høet indeholdt en hel del "Festgræs" - en sjælden græsart, der indeholder duftstoffet kummarin.

HØENGENES HISTORIE

Tidligere spillede hø en vigtig rolle i det danske landbrug. I starten af 1900-tallet blev der høstet hø på ca. 10 % af Danmarks areal. Det gamle udtryk "eng er agerens moder" viser, at det græs man høstede som hø på engene kom kornmarken til gode. Høet blev nemlig spist om vinteren af kreaturerne. Det møg som dyrene producerede blev brugt på marken. I takt med afvandingen af vådområderne og indførsel af kunstgødning forsvandt høengenes betydning. Samtidig forsvandt storke.

Høslætsdag ved Ravnstrup Sø. Foto: Peter Vadum

Bent lægger hø på rytteren. Foto: Peter Vadum

Denne liflige duft skulle efter sigende "gøre karle og piger vilde i høet". Så vidt Fugleværnsfondens er orienteret, sluttede arbejdsdagen dog på behørig vis - i god ro og orden.

FERRARI SLÅR HØ I METERVIS PÅ LANGELAND

På Fugleværnsfondens reservater på Langeland har tagrør efterhånden erobret de gamle enge. Tagrørssumpe er vigtige ynglepladser for rørhøg, grågås og rødbrum, men hvor tagrørene står på tør eng har de ikke nogen særlig betydning for fuglelivet. I stedet forhindrer de vadefugle som rødben i at bruge engene og skygger efterhånden al anden vegetation bort.

Tagrør kan kun vanskeligt høstes med le, og områderne er for sumpede til, at traktorer kan bruges. Via en flot sponsorstøtte fra private fonde indkøbte Fugleværnsfondens i sommeren 2003 en såkaldt fingerklipper af mærket Ferrari. Med sin lette vægt, kraftige motor og brede dæk kan den køre i meget sumpet terræn.

Den frivillige arbejdsgruppe i reservaterne Tryggelev Nor og Gulstav Mose skal nu i gang med at omdanne de tilgroede områder til åben eng. Forhåbentlig kan de snart hilse viber, dobbeltbekkasiner og rødben velkommen tilbage.

FUGLENE OG HØENGENE

Høenge er attraktive for mange fugle. Storke er et eksempel på en fugl, der er stærkt afhængig af høenge. Græsset på en høeng er forholdsvis åbent, og i forbindelse med høstarbejdet blottes storkens føde, frøer, mus og insekter. Ofte ser man storke gå bag høstmaskiner. Storkens tilbagegang hænger tæt sammen med ophøret af høproduktion i Danmark.

Fleere vadefuglearter trives i områder med hødrift. Om foråret fremstår engene med kort græs og er gode yngleområder. Senere er vegetationen højere, så fuglene kan bruge høområderne til at skjule ungerne i det høje græs. Kreaturerne kommer desuden sent ud i de områder, hvor der skal høstes hø, og vadefuglene, som placerer reden på jorden, behøver ikke frygte kreaturerne trampen.

TAG TIL LITAUEN OG OPLEV HØSLET OG STORKE

I Litauen, som i flere andre østeuropæiske lande, er landbruget meget "gammeldags". Små brug med 1-5 køer, der græsser og malkes i marken. I slutningen af juni er høhøsten i gang. Overalt slås der med le og laves høstakke. På en "høtur" til Litauen vil man få "syn for sagn". Hø = storke, for det Litauiske landskab vrirler med hvide storke og mange andre fantastiske fugle.

REGNSKAB

Fugleværnsfondens regnskab for 2002

(og 2001 i parentes, x 1000 kr.)

	2001	2002		2001	2002
INDTÆGTER			AKTIVER		
Bidrag fra medlemmer	(376)	458.600	Likvide midler	(764)	492.300
Bidrag fra fonde og legater	(807)	388.300	Tilgodehavender	(283)	207.800
Arv	(1.091)	1.450.300	Obligationer	(7.760)	8.731.800
Renter	(592)	492.600	Inventar	(0)	0
Arveskøde	(0)	1.250.000	Ejendomme	(0)	0
Diverse	(8)	7.800			
Indtægter i alt	(2.874)	4.047.600	AKTIVER I ALT	(8.807)	9.431.900
Heraf hensat til projekter	(605)	1.510.500			
NETTOINDTÆGTER	(2.269)	2.537.100			
UDGIFTER			PASSIVER		
Arealudgifter (netto)	(902)	1.351.900	Skyldige omkostninger	(263)	226.000
Administration	(435)	487.000	Hensættelser	(377)	307.200
Oplysningsarbejde	(198)	196.500	Grundfond	(6.062)	6.524.200
Støtte til internationale projekter	(100)	100.000	Kapitalkonto	(2.105)	
2.374.500					
Udgifter i alt	(1.635)	2.135.400	PASSIVER I ALT	(8.807)	9.431.900
NETTORESULTAT	(634)	401.700			

KOMMENTARER TIL REGNSKABET FOR 2002

Regnskabet for år 2002 viser et nettoresultat på 401.700 kr. - noget mindre end året før (633.900 kr.) hvilket hovedsageligt skyldes øgede arealudgifter i fugleværnsområderne.

Indtægten fra frivillige medlemsbidrag viser en glædelig forøgelse fra 376.000 kr. i 2001 til 458.600 kr. i 2002. Heri er medregnet indtægter fra gavebreve på 113.600 kr. - en stigning på 50.000 kr. i forhold til 2001.

Det skal her nævnes, at gavebrevsbidragene, der tegnes for en 10-årig periode, giver Fugleværnsfonden en sikker indtægt ad budgetterne med fra år til år. Gavebrevsbidrag kan fratrækkes på giverens selvangivelse efter mere gunstige regler end de almindelige frivillige bidrag. Reglerne står nær-

mere beskrevet på indersiden af dette hæfte.

Bidrag fra fonde og legater beløb sig til 388.000 kr. Sidste års beløb på 807.000 kr. indeholdt en donation fra Aage V. Jensens Fonde på 458.000 kr. til bygning af en formidlingspavillon i Vaserne. Fondsbidragene i 2002 svarer således til indtægterne i 2001, når man ser bort fra det ekstraordinære tilskud til Vaserne. Af årets beløb var 260.000 kr. øremærket til bestemte projekter.

Fugleværnsfonden modtog i årets løb et gaveskøde på 1.250.000 kr. fra en anonym giver, som derved generøst skænkede fonden et 24 hektar stort areal beliggende ved Stubbe Sø på Djursland. Arvebeløbet på 1.450.300 kr. udgør

restbeløbet af den store arv, fonden modtog for tre år siden fra boet efter Curt Marcher.

Renteindtægten beløb sig til 492.000 kr. mod 592.000 kr. i 2001. Nedgangen skyldes lavere forrentning af obligationer genkøbt efter udtræk af 6 % kreditobligationer.

Nettoindtægten blev på 2.537.000 kr. efter fradrag af øremærkede hensættelser og gaveskødet på 1.250.000 kr. Sidstnævnte nedskrives til 0 på ejendomskontoen, i lighed med fondens andre ejede arealer.

Udgifterne til driften af fugleværnsområderne udgjorde 1.352.000 kr. - sammenlignet med 902.100 kr. i 2001. Stigningen på 450.000 kr. skyldes øgede udgifter til naturpleje, eksempelvis opsætningen af et nyt hegn på Nyord (230.000 kr.), som erstatning for det eksisterende hegn, der i vinterens løb blev ødelagt på grund af stormflod.

Administrationsudgifterne ligger nogenlunde på linie med sidste års udgift.

Udgifterne til oplysningsarbejdet svarer til sidste års udgift, og det samme gør støtten til DOF's internationale arbejde.

Den likvide beholdning ved årsskiftet, 492.300 kr., var ca. 272.000 kr. mindre end året før og bestod af indeståender på bank- og girokonti, der som sædvanligt hidrørte fra store indbetalinger af frivillige bidrag og gavebreve i december måned.

Obligationsbeholdningen på 8.731.800 kr. bestod af grundfondens bundne beholdning - til en kursværdi af 6.335.187 kr. - og et beløb på 2.396.600 kr. anbragt i obligationer og investeringsbeviser. Sidstnævnte for at opnå en højere midlertidig forrentning af likvide midler. Stigningen på 972.000 kr. i forhold til 2001 skyldes dels kursstigning, dels indkøb af obligationer og investeringsbeviser for 1.133.000 kr., mens en post 6 % obligationer på 467.000 kr. blev solgt i årets løb, for på et tidspunkt at rette op på likviditeten.

Skyldige omkostninger, 226.000 kr., omfatter bl.a. feriepengereservation på i alt 131.000 kr.

Hensættelser til forskellige projekter og formål, 307.000 kr., omfatter budgetterede udgifter til arealpleje på fugleværns-

sområderne Saksfjed/Hyllekrog og Barup Sø, samt til projekt Stor Kobbersnepe på Nyord (120.600 kr.).

Grundfonden på 6.524.200 kr. er tænkt som fondens grundkapital, hvis årlige afkast med tiden skal dække administrationsudgifterne, således at bidrag til Fugleværnsfonden ubeskåret kan anvendes til drift og pleje af fugleværnsområderne. Bestyrelsen håber, at dette mål kan nås inden for en overskuelig årrække, og har senest besluttet at forøge grundfonden ved køb af nominelt 200.000 kr. obligationer, således at grundfondens obligationsbeholdning nominelt andrager 6.500.000 kr.

Fugleværnsfondens bestyrelse imødeser mange udfordringer i de kommende år i form af fortsat naturpleje på de nuværende fugleværnsområder og udvikling af nye projekter. Fonden er derfor helt afhængig af økonomisk støtte fra medlemmer, fonde og legater samt gavebreve og testamentarisk arv.

Vi håber på fortsat opbakning omkring vores arbejde til gavn for naturen og fuglene, som i disse sparetider og fremover har brug for flere gode venner, som vil bidrage til Fugleværnsfondens arbejde i fremtiden.

Fugleværnsfonden modtog i 2002 bidrag fra følgende fonde og legater, som alle sendes en varm tak:

Bodil Pedersen Fonden
Charlotte Smidts Fond til hjælp for dyr
Fabrikant Chas. Otzen's Fond
Friluftsrådets Tips- og Lottomidler
Grethe og Mogens Kierulff's Fond
Grosserer Schiellerup og Hustrus Fond
Ingeniør K.A. Rohde og hustrus legat
Martin Pedersens Mindelegat
Overlæge Kjeld Andersen og hustrus Legat
Trælastbranchens fond af 1975

NYT FRA FUGLEVÆRNSFONDENS BESTYRELSE

Fugleværnsfondens næstformand gennem alle årene, Bent Wigh, døde i december 2002. På den vakante plads i bestyrelsen indtrådte Martin Kviesgaard. Vi bringer her nogle mindeord om Bent Wigh.

BENT WIGH

Bent Wigh blev født i 1938 og meldte sig allerede som 11-årig ind i DOF. Han deltog i flere af Blåvandshuk-lejrene i slutningen af 50'erne, var involveret i Skagen-lejrene i 70'erne og var en overgang formand for DOFs Københavnsafdeling. Hans interesse for fuglene holdt hele livet. Han var ikke den der gik efter sjældne hits, snarere holdt han af at nyde fuglene og landskabet som en helhed.

Bent Wigh var uddannet ejendomsmægler og havde i en årrække sit eget firma. Det var hans kompetence inden for ejendomshandel, der førte ham ind i Fugleværnsfondens bestyrelse som næstformand, fra den blev stiftet i 1966. I de 36 år Bent Wigh sad i bestyrelsen

var han involveret i opkøbene af stort set alle Fugleværnsfondens reservater og fungerede som faglig rådgiver i forbindelse med køb af ejendomme.

Bent Wigh mødte altid velforberedt til møderne i Fugleværnsfondens forretningsudvalg og bestyrelse og havde sine meningers mod. Han følte et stort ansvar for, at Fugleværnsfondens midler blev anvendt bedst muligt, og satte en ære i at få mest muligt ud af pengene til gavn for fugle og natur.

Vi vil savne Bent Wigh for hans faglige indsigt, hans ansvarlighed og engagement og hans lune, humoristiske sans.

FUGLEVÆRNSFONDENS BESTYRELSE:

Martin Iversen: Født 1951. Viceskoleinspektør på Bredebro Skole. Tidligere formand for og medstifter af DOF-Sønderjylland i 1976 og aktiv i DOF på en lang række områder, bl.a. fredningspolitisk arbejde omkring Tøndermarsken, Vadehavet og i Sønderjylland generelt. Har været engageret i adskillige af DOF's større projekter: Lokalitetsregistrering, ATLAS-projekt, Projekt Status, Fuglenes Danmark, Føl på Naturen m.v. Medlem af Fugleværnsfondens bestyrelse siden 1985 og formand fra 2001.

Henning Nøhr: Født 1959. Cand. scient. med speciale i miljøpåvirkninger af pesticider. Forskningsarbejde omkring europæiske træfugle i Afrika. Direktør i Ornis Consult A/S 1986-96, herefter ansat i Udenrigsministeriet (Danida) og i dag chefkonsulent for miljø i Danida's Bistandsfaglige Tjeneste. Aktiv i DOF-Ribe fra ungdomsårene, projektmedarbejder i DOF 1975-86, sekretær for hovedbestyrelsen 1982-85, medlem og senere formand for Videnskabeligt Udvalg 1988-96. Har bl.a. deltaget i arbejdet omkring punkttællinger af småfugle og undersøgelser af fugle på økologiske landbrug. Medlem af Fugleværnsfondens bestyrelse siden 1996 og næstformand i Fugleværnsfondens siden 2003.

S. A. Rasmussen: Født 1920. Sprog- og handelsskoleuddannet. Ansat i stort dansk ingeniørfirma i 46 år og pensioneret som afdelingsleder i 1983. Medlem af DOF siden 1954. Ekskursionsleder i ind- og udland gennem 20 år, ynglefugle- og vinterfugletæller siden 1976. Bestyrelsesmedlem og kasserer i DOF 1971-73, i DOF-Salg til 1982 og derefter kasserer og medlem af bestyrelse og forretningsudvalg i Fugleværnsfondens. Har skrevet artikler om fugle i Danmark og Irak. Fik i 1995 DOF's hædersdiplom.

Torben Bøgeskov: Født 1955. Lærerruddannet i 1980, men har siden 1986 arbejdet som naturvejleder - først i Århus kommune fra 1986 til 1992 og fra 1992 i Skov- og Naturstyrelsen med tjeneste på Palsgård og Feldborg Statsskovdistrikt, bl.a. som leder af Naturcenter Kourtrupgård ved Gudenåens Kilder. Aktiv i DOF siden 1975, bl.a. som formand for lokalafdelingen i Århus Amt. Medlem af DOF's hovedbestyrelse fra 1988 til 2000. Medlem af Fugleværnsfondens bestyrelse fra 1998.

Leif Clausen: Født 1935. Modelsnedkermester og senere indkøber af støbejern og modelmateriale i Holeby MAN B&W Diesel. Medlem af Fugleværnsfondens bestyrelse siden 1985 og fondens lokale ansvarlige for reservaterne på Lolland og Falster. Gennem mange år DOF's mand på Lolland-Falster som aktiv ekskursionsleder, deltager i diverse fugleundersøgelser, optællinger og fredningssager.

Christian Hjorth: Født 1942. Skoleinspektør på Sevel Skole. Formand for DOF siden 1988 og medlem af hovedbestyrelsen siden 1980. Medlem af Fugleværnsfondens bestyrelse siden 1984 og af forretningsudvalget siden 1988. Tidligere formand for DOF-Ringkøbing, medlem af DOF's fredningsudvalg og gennem alle årene meget aktiv på det frednings-

politiske område. Har bl.a. været medlem af Vildtforvaltningsrådet siden 1982 og har i starten af 1990'erne, i tæt dialog med Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Lægerforbund, fået gennemført et forlig om revision af jagtloven.

Eyvind Lyngsie Jakobsen: Født 1936. HH fra Niels Brocks Handelsskole 1962, privat ansættelse 1962-65. Jurist 1971. Amtsfuldsmægtig i Ribe Stiftamt 1971-73, Overfredningsnævnet og miljøstyrelsen 1973-77, amtsfuldmægtig i Viborg Statsamt 1977-2002. DOF-medlem siden 1963, medlem af Fugleværnsfondens bestyrelse siden 1976 og lokal ansvarlig for de vest- og nordjyske reservater. Ynglefugletæller siden 1981. Redaktør af DOF-Viborg amts blad Hjejlen 1991-2001 og formand for Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite i Viborg kommune siden 1980.

Peter Friis Møller: Født 1957. Cand. silv. med speciale i naturskov. Arbejder i Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse med forskning i og rådgivning om naturskov, naturlig skovudvikling, skovhistorie og biologisk mangfoldighed i skov. Forfatter til flere bøger. Medlem af Fugleværnsfondens bestyrelse siden 1996 og aktiv i DOF gennem mange år, bl.a. i Københavnsafdelingens fredningsudvalg.

Birger Christensen: Født 1941. Uddannet jurist og ansat i Miljøministeriet i 1971-2002, først i Fredningsstyrelsen og senere i Skov- og Naturstyrelsen, hvor han primært arbejdede med fysisk planlægning og naturbeskyttelse. Medlem af DOF siden 1976 og indtrådte i Fugleværnsfondens bestyrelse i 2002.

Lennart Ricard: Født 1933. Selvstændig advokatvirksomhed fra 1975. Medindehaver af advokatfirmaet Lassen Ricard, censor i erhvervsret ved Handelshøjskolen til 1997, næstformand i Kredsbestyrelsen for Advokatsamfundets 1. kreds til 1997, formand for Statens Musikråd 1995-1999, medlem af repræsentantskabet Wonderful Copenhagen, medlem af bestyrelsen for Koføeds Skole, Det Danske Kulturinstitut, Kunda Kursachen Fonden, Københavns City Center, Spændcom A/S og andre erhvervsdrivende selskaber.

Martin Kviesgaard: Født 1966. Erhvervs-kundecheff i Vestjysk Bank i Viborg. Medlem af DOF siden 1983. Bestyrelsesmedlem i Viborg Amt. Bosat i Nuuk 1998-2002, hvor han var initiativtager til etablering af Grønlandsgruppen og talsmand for samme. Deltog bl.a. i hjemmestyrets arbejdsgruppe, der forberedte gennemførelsen af en forbedret jagtlov i 2001. Medlem af Fugleværnsfondens bestyrelse i 2003. Aktiv i DOF gennem en del år, bl.a. som turleder, koordinator for punkttællinger, fredningsudvalg m.m.

Henning Bach Christensen: Født 1962. Uddannet cand. mag. Direktør i Søllerød Kommune. Tidligere pressesekretær i Justits- og Forsvarsministeriet. DOF-medlem siden 1983. Sidder i DOF-Københavnsafdelingens bestyrelse, Hovedbestyrelsen og Hovedbestyrelsens Forretningsudvalg. I Fugleværnsfondens bestyrelse siden 2000.

DOF/FUGLEVÆRNSFONDEN - VI KØBER FRISTEDER TIL DANMARKS FUGLE

Fugleværnsfonden er en økonomisk selvstændig fond under Dansk Ornitologisk Forening. DOF har siden 1906 været foreningen for fugleinteresserede og fuglebeskyttelse. Fugleværnsfonden har siden 1966 købt og administreret naturreservater over hele landet.

FUGLEVÆRNSFONDENS FORMÅL

- At værne om den danske fuglefauna ved at medvirke til at bevare eller skabe vigtige fuglelokalteter, navnlig for truede og sårbare arter, og at foranstalte naturformidling fra fondens reservater.
- At støtte projekter, der bidrager til at bevare danske yngle- og trækfugle samt deres levesteder under disse fugles ophold uden for Danmark. (§ 2 i fondens love)

RESERVATERNE - FUGLENES FRISTEDER. Fugleværnsfonden ejer og administrerer i dag 18 naturreservater på i alt 720 hektar. I disse fristeder kan fuglene finde skjul, redested og føde. Tilsammen rummer reservaterne de fleste typer af den danske natur, med hovedvægt på de særligt truede naturtyper: Enge og moser, strandenge og strandsøer, kystfugleøer og naturskov. Flere reservater har status som lokaliteter af national eller international ornitologisk værdi.

NATURGENOPRETNING OG NATURPLEJE. I reservaterne gennemføres en aktiv naturgenopretning og -pleje, typisk i form af rydning af uønsket opvækst, vandstandsregulering, etablering af yngleøer mv. De fleste enge og strandenge afgræsses. Der gødes eller sprøjtes ikke. På denne måde sikrer vi optimale levevilkår for de vilde fugle, dyr og planter.

FRIVILLIGE, LOKALE ARBEJDSGRUPPER. Til de fleste af vore reservater er tilknyttet lokale arbejdsgrupper, som på frivillig basis udfører en række praktiske arbejdsopgaver i det enkelte reservat. Det kan være vedligeholdelse af fugletårn og andre publikumsfaciliteter, rydning af krat, slåning med le, opsætning af fuglekasser, optællinger af fugle, gennemførelse af ture for publikum m.v. Alle medlemmer i DOF er velkomne i arbejdsgrupperne.

OVERVÅGNING OG PLEJEPLANER. På alle reservaterne foretages en løbende overvågning af ynglefuglene og visse steder også af de rastende fugle, samt af flora og padder. Disse undersøgelser

danner grundlag for udarbejdelsen af langsigtede, målrettede plejeplaner for hvert reservat.

TAG PÅ BESØG HOS FUGLENE. Fuglene og naturen har høj prioritet på Fugleværnsfondens reservater. Ved en række reservater er der anlagt naturstier og opført fugletårne/skjul, så de besøgende kan opleve fuglelivet uden at forstyrre.

INFORMATION. En effektiv naturbeskyttelse kræver bred, folkelig opbakning. Derfor opmuntrer vi alle til selv at komme ud og opleve naturen og fuglene. Ved de fleste reservater er der oplysningstavler og informationsfoldere, som præsenterer reservaterne samt deres natur og fugleliv.

INTERNATIONALT SAMARBEJDE. De fleste danske ynglefugle tilbringer en stor del af året uden for Danmarks grænser. Gennem BirdLife International har vi via DOF et tæt samarbejde med søsterorganisationer i Europa og Afrika. For at bevare nationalt, må man beskytte globalt.

ERFARING GIVER RESULTATER. Fugleværnsfonden har mere end 35 års erfaring i pleje og administration af naturområder, herunder etablering af publikumsfaciliteter. En erfaring som både fuglene, naturen og de besøgende har glæde af.

FINANSIERING. En forudsætning for Fugleværnsfondens arbejde er den økonomiske støtte fra DOFs medlemmer og andre privatpersoner. Støtten gives typisk i form af:

- Enkeltbidrag. Bidrag på over 500 kr. er fradragsberettigede. Max. fradrag 5.000 kr.
- Gavebreve der gælder for en periode på 10 år. Fuldt fradrag.
- Testamentariske gaver. Disse er fritaget for boafgift.

ANDRE VÆSENTLIGE BIDRAG ER:

- Donationer fra fonde og legater
- Sponsorstøtte til konkrete projekter (reservatkøb, bygning af fugletårne, oplysningsmaterialer)
- Gaver og praktisk hjælp fra firmaer m.v.
- Indtægter fra græsningsleje, rørhøst o.lign. i reservaterne

Du kan støtte Fugleværnsfonden med bidrag på girokontonr. 509-4232 og online på www.dof.dk

FUGLEVÆRNSFONDENS RESERVATER

- 1 AGERØ, Mors (1982, 2002)
27,5 hektar strandeng
- 2 BØVLING KLIT, Vestjylland (1979, 1983)
6,5 hektar strandeng
- 3 STUBBE SØ, Djursland (2002)
24 hektar eng, overdrev og skov
- 4 STORMENGENE, Rømø (1991, 1994)
35 hektar strandeng
- 5 SØLSTED MOSE, Sønderjylland (1993, 1994, 1996)
80 hektar hedemose
- 6 SØGÅRD MOSE, Sønderjylland (1986)
16 hektar hedemose
- 7 BØJDEN NOR, Sydvestfyn (1980)
14 hektar strandeng og brakvandsvig
- 8 ROHOLM, Odense Fjord (1978)
1 hektar kystfugleø
- 9 TRYGGELEV NOR, Sydlangeland (1975, 1981, 1997)
101 hektar sø, rørskov, eng og krat
- 10 GULSTAV MOSE, Sydlangeland (1971, 1976)
7 hektar rigkær
- 11 NAKSKOV INDREFJORD, Vestlolland (1987)
10 hektar rørskov og sø
- 12 SAKSFJED/HYLLEKROG, Sydlolland (1995)
163 hektar løvskov, strandeng, strandfælle og klit
- 13 BARUP SØ, Nordfalster (1988)
26 hektar rørskov, sø og krat
- 14 NYORD, v. Møn (1971, 1989, 1990, 1991)
136 hektar strandeng og strandrørsump
- 15 ÆGHOLM, nord for Møn (1969)
1,8 hektar kystfugleø
- 16 RAVNSTRUP SØ, Sydsjælland (1983)
9,5 hektar sø, rørskov og mose
- 17 GUNDSØMAGLE SØ, Nordsjælland (1984)
60 hektar sø, rørskov, skov og krat
- 18 VASERNE, Nordsjælland (1999)
14 hektar sø, ellesump, skov og krat

FUGLEVÆRNSFONDEN
 Dansk Ornitologisk Forening
 Vesterbrogade 138 - 140
 1620 København V

Telefon: 33 31 44 04
 Telefax: 33 31 24 35
 e-mail: fvf@dof.dk
 Hjemmeside: www.dof.dk
 Layout: XTERN DESIGN
 Tryk: Narayana Press, Gylling